

ров'я учнів, проектування сучасного здоров'язберезувального навчального середовища саме початкової школи стає пріоритетним напрямком сучасної освіти.

Література

1. Базарний, В. Ф. Здоровые дети – будущее нации! [Текст] / В. Ф. Базарний // Народное образование. – 2013. – № 2. – С. 15–21.
2. Ващенко, О. Здоров'язберігаючі технології в загальноосвітніх навчальних закладах [Текст] / О. Ващенко, С. Свириденко // Директор школи. – 2006. – № 20. – С. 12–15.
3. Гуз, К. Ж. Теоретичні та методичні основи формування в учнів цілісності знань про природу [Текст] / К. Ж. Гуз. – Полтава: Довкілля-К, 2004. – 472 с.
4. Ільченко, В. Р. Освітня програма «Довкілля»: Концептуальні засади інтеграції змісту природничо-наукової освіти [Текст] / В. Р. Ільченко, К. Ж. Гуз. – К., Полтава: ПОШПО, 1999. – 123 с.
5. Козак, І. О. Ефективність упровадження здоров'язберезувальних освітніх технологій (на прикладі ЗНЗ м. Кременчука та Кременчуцького району Полтавської області) [Текст] / І. О. Козак, Н. Г. Козак // Постметодика. – 2012. – № 5. – С. 18–25.
6. Комендар, В. І. Проблеми екологічного виховання молоді [Текст]: навч. посіб. / В. І. Комендар. – Ужгород: ВВК «Патент», 1994. – 15 с.

7. Подгорная, О. Е. Проектирование здоровьесберегающего пространства общеобразовательной школы средствами личностно-ориентированного образования [Текст]: дис. ... канд. пед. наук / О. Е. Подгорная. – Тирасполь, 2005. – 211 с.

References

1. Bazarniy, V. (2013). Healthy Deti - buduschnost nation! Narodnoe education, 2, 15–21.
2. Vashchenko, O., Sviridenko, S. (2006). Zdorov'ya-zberihayuchi technology in schools. Headmaster, 20, 12–15.
3. Goose, C. (2004). Theoretical and methodological bases of formation of students' knowledge about the integrity of nature. Poltava: Environment-K, 472.
4. Ilchenko, V., Goose, C. (1999). Educational program "Environment": Conceptual Foundations content integration science education. Kiev; Poltava: POIPPO, 123.
5. Kozak, I., Kozak, N. (2012). Efficiency zdorov'ya-zberezhuvalnyh implementation of educational technologies (for example CEI m. Kremenchuk and Kremenchuk, Poltava region). Postmetodyka, 5, 18–25.
6. Komendar, V. (1994). Problems of environmental education youth teach. guidances. Uzhgorod: VVK "Patent", 15.
7. Podhornaya, O. (2005). Designing zdorovesberegusheho of space obscheobrazovatelnoy school funds personality-oriented education. Tiraspol, 211.

Дата надходження рукопису 18.05.2015

Шиян Надія Іванівна, доктор педагогічних наук, професор, Полтавський національний педагогічний університет ПНПУ ім. В. Г. Короленка, вул. Остроградського, 2, м. Полтава, Україна, 36003
E-mail:dudko_sergij@mail.ru

УДК 372. 461

DOI: 10.15587/2313-8416.2015.45003

МОВЛЕННЄВИЙ РОЗВИТОК УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ В УМОВАХ ПОЛІКУЛЬТУРНОГО СЕРЕДОВИЩА

© Н. І. Луцан, С. В. Копелюк

В статті висвітлюються основні аспекти навчання рідної мови та аналізується проблема комунікативного підходу який сприяє формуванню мовної особистості молодшого школяра. Акцентовано увагу на тому, що формування мовної особистості передбачає репродукування рідного мовлення, виявляє знання мови, мовне чуття й уміння користуватись словом. Доведено, що провідним фактором формування усіх видів компетенцій молодшого школяра вважаємо мовленнєве середовище

Ключові слова: мовна особистість, мовленнєвий розвиток, комунікативна спрямованість, освітнє середовище, полікультурне виховання, полікультурність, поліетнічність

In the article it is revealed the main aspects of learning the native language and analyzed problem of communicative approach that promotes linguistic identity junior children. The attention is focused that the formation of linguistic personality involves reproduction of native speech, detects knowledge of the language, linguistic flair and ability to use words. It is proved that a leading factor in the formation of all primary school children believe the competences language environment

Keywords: language personality, language development, communicative orientation, educational environment, multicultural training, multiculturalism, multiethnic

1. Вступ

Становлення України як демократичної держави, входження її до єдиного європейського простору зумовлюють прогресивні зміни у стратегії розвитку національної системи початкової освіти. За

умов глобалізаційних змін на часі модернізація змісту початкової освіти, переорієнтація на розвиток особистості учня як основний ресурс, що визначає поступальний рух суспільства. Цей процес потребує формування свідомості, мовленнєвої культури школя-

рів, що неможливо без впливу полікультурного виховання, адже саме завдяки йому формується толерантність та громадянська позиція. Існування полікультурного простору неможливе без затвердження у суспільній свідомості установок на взаємодію і взаємозалежність між індивідами і різними групами. Як інтегративна якість особистості полікультурність дає можливість людині почуватися юридично, соціально, морально й політично дієздатною.

2. Постановка проблеми

Мовна освіта в Україні передбачає удосконалення технології навчального процесу, наближення його до вимог сучасного суспільства, яке потребує високоосвічених, інтелектуально розвинених і відданих своїй державі громадян, людей, що легко і вільно можуть спілкуватися між собою, утверджуючи статус української мови як державної і рідної. Слід зауважити, що загальна ситуація в галузі мовної освіти громадян України характеризується взаємодією трьох пов'язаних між собою тенденцій: перша полягає у соціально-політичній необхідності опанування кожним громадянином України, до якої б національності він не належав, української державної мови; друга передбачає необхідність в одних випадках відновлення, а в інших започаткування вивчення в школах мов тих національних спільнот, які проживають в Україні; третя тенденція стосується вивчення іноземних мов без знань яких важко увійти в співдружність інших країн.

Формування мовної особистості передбачає репродукування рідного мовлення, виявляє знання мови, мовне чуття й уміння користуватись словом.

Учні повинні розуміти, що мова розвиває мислення, а мовленнєва діяльність тренує розум людини.

3. Аналіз останніх досліджень і публікацій

Проблема формування мовної особистості була предметом дослідження різних галузей науки (лінгвістики, психолінгвістики, лінгводидактики, філософії, соціології та ін.).

На сучасному етапі проблему мовної особистості досліджується в таких напрямках: мовна і мовленнєва особистість [1, 2], україномовна особистість [3, 4], мовленнєва особистість [5, 6].

Аналізуючи психологічні та психолінгвістичні дослідження, можна зробити висновок, що, як і будь-яка інша діяльність людини, мовленнєва компетентність зумовлюється складною взаємодією функціонування уваги, сприйняття, мислення, пам'яті й визначається цілою низкою характеристик, серед яких: структурна (зовнішня і внутрішня) організація; предметний зміст; загально функціональні психічні механізми; єдність внутрішньої й зовнішньої сторін; єдність змісту й форми реалізації цієї діяльності. Поряд зі структурною організацією мовленнєва компетентність, як будь-яка діяльність, характеризується предметним змістом. Предметом мовленнєвої компетентності є думка як форма відображення предметів і явищ реальної дійсності в їхніх зв'язках [7, 8].

Мета статті – полягає у теоретичному обґрунтуванні необхідності мовленнєвого розвитку учнів

початкової школи в контексті багатомірності освітнього середовища.

4. Формування мовленнєвої особистості в полікультурному середовищі

Мова відображає і зберігає в собі цілісний культурно-історичний шлях народу, зміст і дух його життя, народну мораль, етику й естетику побуту, між людську стосунки. Саме тому мовна освіта і мовне виховання кожної окремої особистості і певного колективу мають стати пріоритетними в їхній життєдіяльності. Українська мова в галузі освіти повинна реалізовуватися: по-перше, як мова навчання, по-друге, як навчальний предмет, по-третє, як засіб комунікації, по-четверте, як засіб розвитку і саморозвитку й утвердження в навколишньому суспільному середовищі.

На думку М. Вашуленка, недолік традиційного підходу до шкільної мовної освіти полягає у тому, що учні паралельно з мовними знаннями не одержували мовленнєво-визначчі відомості, які могли б слугувати лінгвістичною основою вироблення в них відповідних мовленнєвих (усних і писемних), зокрема комунікативних умінь. Саме тому початковий курс української мови, має за мету не системну лінгвістичну освіту, а достатній мовленнєвий розвиток та складається з чотирьох змістових ліній – комунікативної, лінгвістичної, культурознавчої і діяльнісної. Кожна з означених ліній повинна набувати відповідного змістового наповнення і знайти своє місце на кожному уроці. Саме в таких активних формах навчальної діяльності молодшого школяра відбувається соціалізація та формується мовна особистість [3].

Лінгвістична філософія поглиблено аналізує природне мовне спілкування, що сприяє розумінню мови з погляду психології. Лінгвістика вивчає мову не як мертвий продукт, а як акт постійного народження. Психологія довела зв'язок між почуттєвими враженнями й словами, потребу спілкування для виникнення й засвоєння мови, для розуміння людьми один одного, взаємозв'язок мислення й мови, суспільний характер людської свідомості.

Лінгвістичний компонент комунікативної компетенції охоплює такі рівні: фонологічний (звуки мовлення, фонема, склад, наголос, інтонація); лексичний (слово, лексичне значення слова, групи слів за значенням, відтінки значень, стилістичні особливості слововживання); морфологічний (лексико-граматичні розряди слів, повнозначні і службові частини мови, змінювані і незмінювані граматичні форми); синтаксичний (словосполучення, речення, види речень за метою висловлювання та інтонацією, головні і другорядні члени речення, речення з однорідними членами та звертаннями); текстологічний (функціональні типи текстів та їх стилістичні різновиди, структурні компоненти тексту).

Практична спрямованість вивчення мови передбачає не лише кількісні переваги практики над лінгвістичною теорією, а насамперед навчання спілкуватися, створення таких умов на уроці, які б спонукали дітей висловлюватися, розмовляти з друзями рідною мовою.

На основі результатів аналізу психолого-педагогічних досліджень (А. С. Базилевська, С. І. Батракова, О. Ф. Бондаренко, П. В. Галахова, М. Л. Єрастов, А. С. Золотникова, В. А. Кан-Калик, А. С. Карпов, О. О. Леонтьєв та ін.) можна стверджувати, що педагогічне спілкування забезпечує система комунікативних умінь, якою повинен оволодіти педагог О. О. Леонтьєв, вважає, що до професійних комунікативних умінь потрібно включати: мовленнєве спілкування; орієнтування у співрозмовникові, тобто моделювання його комунікативно важливих особливостей особистості; орієнтування в умовах комунікативного завдання (правильно вибрати зміст спілкування, знайти адекватні засоби для передачі цього змісту, спланувати своє мовлення, забезпечити зворотний зв'язок); самоподачу (самопрезентацію), мотивами якої виступають самоутвердження та професійна необхідність, володіння невербальними засобами спілкування; установлення контакту. Для досягнення мети спілкування, на думку Н. Д. Творогової, необхідно: володіти оптимальним темпом мовлення; використовувати жести адекватно ситуації спілкування; забезпечувати мімічну рухомість обличчя; підтримувати, знаходити і змінювати теми розмови; встановлювати контакти з незнайомою людиною і вміло закінчувати спілкування.

На думку Б. Ананьєва, через спілкування людина будує свої відносини з іншими людьми. "Спілкування – наскільки соціальне, настільки й особисте явище, оскільки соціальне та індивідуальне нерозривно пов'язані в найважливішому засобі спілкування – мові, індивідуальним проявом та механізмом якого є мовлення" [9].

Формування соціально активної особистості дитини передбачає розвиток мовленнєвого спілкування в єдності двох її сторін: мовленнєвої діяльності і мовленнєвої поведінки. Завдання зводиться до формування "комунікативної компетенції", яка охоплює не тільки знання мовної системи й оволодіння мовним матеріалом, а й дотримання соціальних норм мовленнєвого спілкування, правил мовленнєвої поведінки.

Термін "спілкування" і "комунікація" часто використовується як синоніми. Проте з ототожненням цих понять не можна погодитись, оскільки вони не є рівнозначними і мають різний зміст. В. Соковнін справедливо називає спілкування "соціальною комунікацією".

О. Гойхман і Т. Надеїна [10] пропонують використовувати термін "мовленнєва комунікація", маючи на увазі діяльність, у процесі якої використовується мова як засіб спілкування з іншими людьми. Специфіка взаємодії людей у процесі їх життєдіяльності полягає у використанні мови, яка є водночас способом спілкування, знаряддям пізнання, інструментом мислення.

Проявом мовленнєвого спілкування є мовленнєва поведінка співбесідника, а змістом – їх мовленнєва діяльність. В дослідженнях вітчизняних і зарубіжних учених простежуються різні підходи до розуміння й визначення мови як діяльності (діяльність спілкування, діяльність вербальної комунікації, мовленнєва діяльність). Діяльнісний підхід ґрунтується

на ідеях В. Гумбольта та Ф. де Соссюра про мову як своєрідну активність і положеннях Л. С. Виготського про словесне значення як єдність спілкування й узагальнення та знакову опосередкованість спілкування. Проаналізувавши праці про мову як діяльність, ми дійшли висновку, що вони по-різному тлумачать поняття "мовленнєва компетентність". Б. В. Беляєв називає мовленнєвою компетентністю саме спілкування, здійснюване засобами мови, а також те, що є кінцевим результатом цього процесу. З цього погляду мовленнєва компетентність не зводиться до автоматизованих навичок, а є такою творчою діяльністю, для якої характерні не навички, а вторинні вміння. Натомість Є. І. Пассов вважає, що власне мовленнєвою компетентністю є мовленнєва здатність, яка формується під час навчання через вербальне спілкування [11].

Розвиваючи теорію мовленнєвої компетентності, І. О. Зимня зазначила, що "мовленнєва компетентність – це активний, спрямований, мотивований, предметний процес видачі і прийому сформованої, сформульованої за допомогою мови думки, спрямований на задоволення комунікативно-пізнавальної потреби людини в процесі спілкування" [7].

Молодий шкільний вік - важливий щабель на шляху соціального становлення особистості. Він характеризується певними особливостями, врахування яких сприяє визначенню й адекватному застосуванню форм і методів виховання учнів початкових класів. До основних з них належать такі: активність та емоційна чутливість, психологічна рівновага й толерантність, емпатійність і відкритість, рефлексивність та ініціативність, почуття власної гідності й здатність до свідомої саморегуляції.

Крім зазначених особливостей, у молодшому шкільному віці набуває розвитку спроможність до соціальної рефлексії та "значущого іншого" якносія нового знання, зовнішніх оцінок, інших позицій, ціннісного досвіду, зразка для порівняння і наслідування; на самого себе як складову мікросоціуму, учасника спілкування і взаємодії; на власну діяльність як внесок у життєдіяльність співтовариства; формується нова соціальна позиція - розвиток усвідомленого ставлення до себе як до відповідальної особи, до свого навчання як виконання обов'язку, до спілкування з дорослими однолітками як до розвитку ціннісних соціальних зв'язків, соціальної взаємодії.

Провідним фактором формування усіх видів компетенцій молодшого школяра вважаємо мовленнєве середовище. Однією з найважливіших характеристик людини, як живої соціальної системи, є її відкритість, неможливість існування без неперервної взаємодії з іншою системою – навколишнім середовищем. Що означає феномен «середовище»? Словникові джерела дають таке тлумачення: середовище – це сукупність природних умов, в яких проходить життєдіяльність якого-небудь організму; це соціально-побутові умови, в яких протікає життя людини; це її оточення, коло, обшар. Середовище, це поєднання внутрішніх процесів розвитку і зовнішніх умов, що зумовлюють психічний розвиток, і нові якості утворення.

Мовленнєве середовище, яке оточує дитину, за своїм впливом на розвиток мовлення може бути стихійно-нестимульованим, стимульованим і активним. Розвивальний потенціал може мати як стихійне, так і організоване мовленнєве середовище.

Проте реалії сьогодення засвідчують, що значна кількість дітей не можуть відповідати за свої дії, виявляють агресивність, іноді характеризуються некеріваністю. Такі прояви відбуваються через притаманну дитині молодшого шкільного віку не сформованість внутрішнього контролю дій, певний рівень складності системи моральних якостей, тобто тих суб'єктивних цінностей, які утворюють її морально-духовне «Я». Це викликає суперечність між вимогами до полікультурної вихованості учнів початкових класів і відсутністю гуманістично-спрямованої, насиченої морально-етичним змістом виховної роботи, яка забезпечувала б дітям не лише оволодіння теоретичними знаннями, але й формувала б уміння відчувати та виявляти відповідні емоції, дотримуватися певної мовленнєвої поведінки в реальному житті.

Полікультурне виховання сприяє усуненню протиріччя між системами та нормами виховання домінуючих націй, з одного боку, та етнічних меншин, з іншого. Воно передбачає адаптацію етнічних груп одна до одної. Таким чином, полікультурне виховання співвідноситься з типом поведінки, який називають міжнаціональне взаєморозуміння, що ґрунтується на суб'єктно-суб'єктивних відносинах.

Створення умов для розвитку шкіл з етнокультурним компонентом сприяє залученню дитини до традицій, духовних цінностей свого народу, до його інтеграції у світове суспільство. Визнання та прийняття відмінностей етнічних колективів можна вважати нормою міжкультурної взаємодії на сучасному етапі розвитку людства. Одночасно це стає і нормою поведінки для сучасної полікультурно вихованої людини. Дослідник Л. Боровіков відзначає, що "при відсутності належної уваги до вирішення завдань полікультурного виховання в полі етнічних умов можуть з'явитися достатньо гострі кризові ситуації типу «етнічного егоцентризму» – тенденції судити про інші культури тільки за своїми національно орієнтованими стандартами [12].

Здійснюючи педагогічне керівництво процесом полікультурного виховання молодших школярів у навчально-виховному процесі початкової школи, вчитель повинен перш за все, усвідомлювати, що полікультурне виховання забезпечує:

- засвоєння зразків і цінностей національної та світової культури, культурно-історичного та соціального досвіду різних держав і народів;
- розвиток толерантності відносно інших суспільств, народів, культур і соціальних груп;
- активну соціальну взаємодію з представниками різних культур при збереженні власної культурної ідентичності.

Полікультурне виховання зорієнтоване на виховання індивіда, який зберігає свою соціально-культурну ідентичність, який прагне до розуміння інших культур, який поважає інші культурно-етнічні спільності, який уміє жити в мирі та злагоді з пред-

ставниками різних національностей, рас, вірувань, який готовий до активної творчої діяльності в динамічному полікультурному і багатонаціональному мовленнєвому середовищі.

5. Результати дослідження

Аналіз наукової літератури з досліджуваної проблеми сприяв виокремленню пошуку шляхів необхідності формування всебічно розвинутої мовленнєвої особистості, яка віддзеркалює ментальність українського народу. Окреслено загальну ситуацію полікультурної освіти, яка спрямована на міжетнічну інтеграцію та сприяє усвідомленню загального та особливого у традиціях, спосіб життя, культурних цінностей народів, які живуть поруч.

6. Висновки і перспективи досліджень

Отже, пізнання мови на різних її рівнях є джерелом різнобічних знань, засобом розвитку мислення, мовлення, духовного збагачення та розвитку мовної, а точніше мовленнєвої особистості. Формування мовленнєво-активної особистості дитини передбачає розвиток мовленнєвого спілкування в діалектичній єдності двох сторін: мовленнєвої діяльності та мовленнєвої поведінки. Перспективу подальшого дослідження вбачаємо у обґрунтуванні розвитку особистості молодшого школяра в різних видах діяльності.

Література

1. Бадер, В. І. Розвиток усного і писемного мовлення молодших школярів [Текст] / В. І. Бадер. – К.: АПН, 2000. – 316 с.
2. Савченко, О. Дидактика початкової школи [Текст] / О. Савченко. – К.: Генеза, 2002. – 368 с.
3. Вашуленко, М. С. Формування мовної особистості молодшого школяра в умовах переходу до 4-річного початкового навчання [Текст] / М. С. Вашуленко // Початкова школа. – 2001. – № 1. – С. 11–14.
4. Гудзик, І. П. Аудіювання українською мовою [Текст] / І. П. Гудзик. – К.: Педагогічна думка, 2003. – 144 с.
5. Богуш, А. М. Теорія і методика розвитку мовлення дітей раннього віку : навч. посібник для студентів вищих навч. закладів [Текст] / А. М. Богуш. – К.: Видавничий дім «Слово», 2003. – 343 с.
6. Дорошенко, С. І. Розвиток мовлення молодших школярів [Текст] / С. І. Дорошенко. – К.: Освіта, 1987. – 124 с.
7. Зимняя, И. А. Психологические аспекты обучения говорению на иностранном языке [Текст] / И. А. Зимняя. – М., 1978. – 50 с.
8. Леонтьев, А. А. Язык и речевая деятельность в общей и педагогической психологии [Текст] / А. А. Леонтьев. – М.: Моск. псих.-соц. ин-т, 2001. – 447 с.
9. Ананьев, Б. Г. Психология педагогической оценки [Текст] / Б. Г. Ананьев // Труды гос. инст. им. В. М. Бехтерева. – М.-Л.: Гос. изд-во биол. и мед. лит. – 1935. – Т. IV. – С. 56–76.
10. Гойхман, О. Я. Основы речевой коммуникации [Текст] / О. Я. Гойхман, Т. М. Надеина. – М.: ИНФА., 1997. – 271 с.
11. Пассов, Е. И. Основы методики обучения иностранному языку [Текст] / Е. И. Пассов. – М., 1977. – С. 205–206.
12. Гончаренко, Л. А. Готовність педагогів до діяльності у полікультурному середовищі [Текст]: зб. наук. пр. / Л. А. Гончаренко // Педагогічні науки. – 2004. – Вип. 37. – С. 76–80.

13. Dragojevic, S. Culture of Peace and Management of Cultural Diversity: Conceptual Clarifications [Text] / S. Dragojevic // Culturelink. – 1999. – Vol. 10, Issue 29. – P. 131–137.

References

1. Bader, V. I. (2000). Rozvytok usnoho i pysemnoho movlennia molodshykh shkoliariv. Kiev: APN, 316.
2. Savchenko, O. (2002). Dydaktyka pochatkovoї shkoly. Kiev: Heneza, 368.
3. Vashulenko, M. S. (2001). Formuvannia movnoi osobystosti molodshoho shkoliara v umovakh perekhodu do 4-richnoho pochatkovoho navchannia. Pochatkova shkola, 1, 11–14.
4. Gudzyk, I. P. (2003). Audiiuvannia ukrains'koiu movoiu. Kiev: Pedahohichna dumka, 144.
5. Bohush, A. M. (2003). Teoriia i metodyka rozvytku movlennia ditej rann'oho viku : navch. posibnyk dlia studentiv vyschykh navch. zakladiv. Kiev: Vydavnychyj dim «Slovo», 343.
6. Doroshenko, S. I. (1987). Rozvytok movlennia molodshykh shkoliariv. Kiev: Osvita, 124.

7. Zimnjaja, I. A. (1978). Psihologicheskie aspekty obuchenija govoreniju na inostrannom jazyke. Moscow, 50.

8. Leont'ev, A. A. (2001). Jazyk i rechevaja dejatel'nost' v obshhej i pedagogicheskoj psihologii. Moscow: Mosk. psih.-soc. in-t, 447.

9. Anan'ev, B. G. (1935). Psihologija pedagogicheskoj ocenki. Trudy gos.inst. im. V. M. Behtereva. M.-L.: Gos.izd-vo biol. i med. lit., IY, 56–76.

10. Gojzman, O. Ja., Nadeina, T. M. (1997). Osnovy rechevoj kommunikacii. Moscow: INFA., 271.

11. Passov, E. I. (1977). Osnovy metodiki obuchenija inostrannym jazykam. Moscow, 205–206.

12. Honcharenko, L. A. (2004). Hotovnist' pedahohiv do diial'nosti u polikul'turnomu seredovyschi. Pedahohichni nauky, 37, 76–80.

13. Dragojevic, S. (1999). Culture of Peace and Management of Cultural Diversity: Conceptual Clarifications. Culturelink, 10 (29), 131–137.

Дата надходження рукопису 18.05.2015

Луцан Надія Іванівна, доктор педагогічних наук, професор, кафедра математичних і природничих дисциплін початкової освіти, Прикарпатський національний університет ім. Василя Стефаника, вул. Шевченка, 57, м. Івано-Франківськ, Україна, 76025

E-mail: lutsan.nadia@gmail.com

Копелюк Світлана Василівна, аспірант, кафедра математичних і природничих дисциплін початкової освіти, Прикарпатський національний університет ім. Василя Стефаника, вул. Шевченка, 57, м. Івано-Франківськ, Україна, 76025

УДК: 378+373.2+37.016:81-028.31+81'373.7

DOI: 10.15587/2313-8416.2015.44172

РІВНІ УЖИВАННЯ ТА РОЗУМІННЯ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ В МОВЛЕННІ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДОШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

© Ю. А. Руденко

У статті подано вправи для перевірки рівнів виразного мовлення майбутніх вихователів за когнітивно-збагачувальним критерієм. Автором подано вправи для з'ясування рівнів розуміння і вживання в мовленні фразеологізмів. У статті показано позитивну динаміку підвищення рівнів розуміння фразеологізмів та рівнів уживання фразеологізмів в мовленні майбутніх вихователів на констатувальному та прикінцевому етапах експерименту

Ключові слова: *увираження мовлення, майбутні вихователі, фразеологізми, когнітивно-збагачувальний критерій, дошкільний навчальний заклад*

The article presents the exercises to test the levels of expressive speech of future tutors based on cognitive enrichment criterion. The author presents the exercises to determine the level of understanding and use of idioms in speech. The article shows the positive dynamics of increasing levels of understanding and level of use of idioms in a speech on the future tutors in ascertaining and control stages of the experiment

Keywords: *expressive speech, future tutors, idioms, cognitive enrichment criterion, preschool educational institution*

1. Вступ

Освітні реформи в Україні привертають все більше уваги до мовної освіти майбутніх фахівців. Дошкільна галузь є найпершою ланкою, що вирощує пагонці майбуття України – дошкільників. Рівень розвитку виразного мовлення дітей дошкільного віку є прямо пропорційно залежним від рівня розвитку виразного мовлення дошкільних навчальних закладів. Збагачення мовлення майбутніх вихователів лексикою КЗПОТ (культурно значенневих професійно

орієнтованих текстів) є підґрунтям увираження їхнього мовлення.

2. Постановка проблеми

Актуальність проблеми увираження мовлення майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів в умовах підвищення вимог до мовленнєвої освіти у вищих розглядається під кутом розвитку їхньої професійно-мовленнєвої компетенції. Складовими професійно-мовленнєвої компетенції май-